

**KASBIY SHAKLLANISHI JARAYONIDA PEDAGOGNING
INNOVATSION FAOLIYATI
(Kommunal va mehnat gigiyenasini o`qitish misolida)**

*Kodirova Muxabbat Matkarim qizi
Muxammadova Gulbaxor Qobiljon qizi
Kommunal va mehnat gigiyenasini kafedrasi assistenti
Farg`ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti*

ANOTATSIYA

Tibbiyot oliygohlar talabalari boshqa sohada ta'lim olayotgan talabalardan, tibbiyot sohasida asosiy maqsad inson xavfsizligi va salomatligiga qaratilganligi bilan farqlanadi. Bu esa o'z o'rnida tibbiy ta'limda o'zgacha yondoshuvni talab qiladi. Tibbiyot oliygohlarida o'tiladigan barcha tibbiyot fanlarni o'zlashtirishda talabalardan nafaqat nazariy bilimlarni o'zlashtirish, balki shu sohaga doir amaliy ko'nikmalarni mukammal egallashlari kerak bo'ladi. Bu sohada talabalarni mukammal bilim olishga yangi pegadodik texnologiyalardan foydalanish yordam beradi.

АННОТАЦИЯ

Студенты медицинских вузов отличаются от студентов, обучающихся по другим специальностям, тем, что основной целью в области медицины является безопасность и здоровье человека. Это, в свою очередь, требует иного подхода к медицинскому образованию. При освоении всех медицинских наук, преподаваемых в медицинских вузах, студентам необходимо овладеть не только теоретическими знаниями, но и отточить практические навыки в этой области. Использование новых педагогических технологий поможет студентам получить отличные знания в этой области

ABSTRACT

Students of medical universities differ from students studying in other fields in that the main goal in the field of medicine is human safety and health. This, in turn, requires a different approach to medical education. When mastering all medical sciences taught at medical universities, students need to master not only theoretical knowledge, but also perfect practical skills in this field. The use of new pedagogical technologies will help students to get excellent knowledge in this field

Kalit so`zlar: o`qituvchining innovatsion faoliyati, zamonaviy ta'lim, pedagogik texnologiya, tibbiy ta'lim.

Mavzuning dolzarbligi: Zamonaviy ta'lim iqtisodiyot va jamiyatning yangi yo'nalishini shakllantirishning asosiy omili sifatida ko'rib chiqiladi, ta'lim mazmunini o'zgartirish muammolari tahlil qilinadi, ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni

joriy etish va o'qituvchining innovatsion faoliyatini o'rganish uning kasbiy ijodining namoyon bo'lishi sifatida dolzarbdir.

Asosiy qism: Ta'kidlanishicha, o'qituvchining kasbiy shakllanishi insonning cheksiz rivojlanishi imkoniyatini belgilaydigan hayot davomida uzluksiz jarayondir. Tanlangan ta'lim yo'nalishiga qarab, kasbiy rivojlanish jarayoni, ayniqsa, ta'lim subyektlarining turli xil birgalikdagi faoliyati va aloqalarida sodir bo'ladigan o'ziga xos xususiyatlarga ega ekanligi ko'rsatilgan. O'qituvchining innovatsion faoliyati sohasidagi nazariy, eksperimental va amalda yo'naltirilgan tadqiqotlarni tahlil qilish, o'quv jarayonining innovatsion rivojlanishi ko'rib chiqiladi. Bugungi kunda kasbiy pedagogik jamoatchilik asosan kasbiy shakllanishi jamiyatning sanoat rivojlanishi davrida boshlangan o'qituvchilardan, shuningdek yaqinda kasbiy tayyorgarlik bosqichidan o'tgan stajyor o'qituvchilardan iborat. Shu sababli, professor-o'qituvchilarning innovatsion faoliyatga tayyorligini ta'minlash imkoniyatlari kasbiy rivojlanishning turli bosqichlarida amalga oshiriladi. Ko'rinib turibdiki, birinchi navbatda nazariy bilimlarni tushunish va o'zlashtirish, so'ngra subyekt tomonidan shaxsan amalga oshirilgan amaliy tajribani olish kasbiy va pedagogik fikrlash uslubini rivojlantirishga, o'qituvchining kasbiy faoliyatini innovatsion yangilashni ta'minlashga imkon beradi.

Hozirgi vaqtda V. A. Slastenin, L. S. Podmova, K.Y.Vazina, Y.B. Drobotenko, M.V.Lagunova, E. E.Voropaeva va boshqalar zamonaviy o'qituvchining innovatsion faoliyati muammosi tobora dolzarb bo'lib borayotganini ta'kidlamoqda. Mamlakatdagi tub ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar davlat va jamiyat ta'lim tizimida islohotlarga olib keldi. Bugungi kunda ta'lim iqtisodiyot va jamiyatning yangi sifatini shakllantirishning asosiy omili, madaniy sayohat, farovonlik va yangi turmush tarzini qo'llab-quvvatlovchi milliy xavfsizlikning muhim sharti sifatida qaralmoqda.

Binobarin, ta'lim kontekstidagi o'zgarishlar – ta'lim muassasalarida innovatsion texnologiyalarni joriy etish dolzarb muammolardir. Ta'lim tizimida strategik va taktik maqsadlarga erishish uchun yechim tanlash sifati asosan kasbiy kompetentsiyaga-o'qituvchining yangiliklariga bog'liq. Shuning uchun o'qituvchining kasbiy shakllanishi, uning doimiy o'zini takomillashtirish jarayonida ishtirok etishi bugungi kunda muhim muammo hisoblanadi. O'qituvchining kasbiy rivojlanish jarayoni zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirish talablariga faqat ta'lim mazmuni, uni tashkil etish shakllari va usullari, mutlaqo yangi texnologiyalar bilan javob berishi mumkin. O'qituvchining shakllanishi shaxsiy va ishbilarmonlik fazilatlarini, shuningdek kasbiy vakolatlarga egalikni o'z ichiga oladi.

O'quv jarayonini samarali boshqarish va tashkil qilish asosidagi pedagogik texnologiyalar. Bu texnologiyalarga takomillashtirilgan, individuallashtirilgan, dasturlashtirilgan ta'lim texnologiyalari, ta'limning jamoa usuli guruhli, kompyuterli ta'lim texnologiyalari kabilar kiradi.

Tabiatga muvofiqlashtirilgan pedagogik texnologiyalar. Bularga talabaning tabiiy imkoniyatlari, ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil qilishning tabiiy imkoniyatlari va boshqa tabiatga muvofiq imkoniyatlardan to'liq foydalanishni amalga oshirishga asoslangan pedagogik texnologiyalar kiradi.

Tibbiy ta'lim jaryonida tibbiy ta'limdagi pedagogikaning maqsadini belgilanganligi, tibbiyot yo'nalishi talabalarida yuksak insoniy fazilatlarni shakllantirish, odob-ahloq, tarbiya, hayotiy va kasbiy faoliyatlari uchun strategiyalarni rivojlantirish, iqtisodiyotning globallashuvi va yanada mobillashuvi, kommunikatsiyalarning tez rivojlanishi jarayonida tolerantlik xususiyatlarini shakllantirish, mustaqil fikrlaydigan hamda shaxsiy xatti-harakatlari oqibatlarini oldindan seza oladigan, o'z imkoniyatlarini to'g'ri baholaydigan, to'g'ri maqsad qo'ya oladigan hamda unga erishish bo'yicha pedagogik va psixologik bilim, ko'nikma va malakalarga ega bo'lishi, tibbiyot ta'limda o'quv - tarbiya jarayonini tashkil etishning asosiy elementi sanaladi.

Tibbiy ta'lim jarayonini tadbqiq etar ekamiz tibbiy ta'limda pedagogikaning maqsadini quyidagicha belgiladik: tibbiyot yo'nalishi talabalarida yuksak insoniy fazilatlarni shakllantirish, odob-ahloq, tarbiya, hayotiy va kasbiy faoliyatlari uchun strategiyalarni rivojlantirish, iqtisodiyotning globallashuvi va yanada mobillashuvi, kommunikatsiyalarning jadal pivojlanishi tolerantlik xususiyatlarini shakllantirish, mustaqil fikrlash va shaxsiy xatti-harakatlari oqibatlarini oldindan his etish, shaxsning o'ziga berilgan imkoniyatlarini to'g'ri baholash, to'g'ri maqsad qo'yish va unga erishish bo'yicha pedagogik va psixologik bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdir.

Bugungi globallashuv jarayonida tibbiyot pivojlanar ekan kadrlarni tayyorlash va ularni har tomonlama shakllantirish masalalarida quyidagi vazifalarni o'z oldiga maqsad qilib qo'yadi:

- tibbiy ta'lim talabalariga kasbiy fanlarni o'zlashtirishi hamda keyinchalik kasbiy faoliyati uchun asos bo'ladigan shaxs va uning faoliyati, individual xususiyatlari, bilish jarayonlari, emotsional – irodaviy boshqaruv, turli qiyinchiliklarni yengib o'tishga qaratilgan tolerantlik, kommunikativ qobiliyatlarni pivojlantirish, ta'sirchan psixoprofilaktik, pedagogik va psixologik usul va vositalasini o'rgatish;

- tibbiy ta'limda o'qitiladigan pedagogika fanining ilmiy-amaliy, metodologik asoslari, shaxs pivojlanishining umumiy qonuniyatlari, shaxsning bilish jarayonlari, individual-psixologik xususiyatlasi, emotsional - irodaviy holatlari, muloqot va guruhlar psixologiyasi, tarbiya jarayonining mazmun va mohiyati, zamonaviy ta'lim texnologiyalarini asoslash;

- tibbiy ta'limda pedagogika fanining maqsad-vazifalari, ob'ekti, predmeti, asosiy tushuncha va terminlari, ilmiy-tadqiqot metodlari, tarmoqlari, fanlar tizimida tutgan o'rni, tibbiyotdagi ahamiyati, shaxs shakllanishi va rivojlanishiga ta'sir etuvchi

omillarning ro`li, shaxs faoliyati va uning individual xususiyatlari, emotsional-irodaviy holatlari va boshqaruvi, bilish jarayonlarini rivojlantirish usullari, muloqot, kichik guruhlarning pedagogik psixologik qonuniyatlari va ularning shaxs ta'lim-tarbiyachiga ta'siri, rivojlanishda individual sifatlarni hisobga olish xususiyatlari, bo'lajak shifokorlarning tarbiyaviy ta'sir etish usullari va vositalari, tarbiya turlari, oilaviy tarbiya asoslari, didaktika va ta'lim jarayonining tuzilishi, ta'lim tamoyillari, ta'lim (pedagogik) texnologiyalari tuzilishi, tasnifi va klinik fanlarda qo'llanish xususiyatlari, o'qitishning noan'anaviy usullarini taqiy qilish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Kodirova, M. M., & Muxammadova, G. Q. (2024). PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR TIZIMINING TIBBIYOT FANLARINI O'QITISHDAGI O'RNINI (Kommunal va Mehnat gigiyenasi dars mashg'ulotlarini organayzerlar asosida). *PEDAGOGS*, 53(1), 37-41
2. Mukhammadova, G. Q., Kodirova, M. M., & Boqijonov, F. A. (2024). The Effect Of Industrial Enterprises On Atmospheric Air. *British Journal of Global Ecology and Sustainable Development*, 28, 5-9.
3. Kodirova M. M., Anvarova S. TIBBIY MALAKALI MUTAXASSISLARNI TAYORLASHDA UMUMIY TIBBIY PEDAGOGIKADAN FOYDALANISH MECHANIZMI.(KOMMUNAL VA MEHNAT GIGIYENASI FANINI OQITISH MISOLIDA) //Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi. – 2024. – T. 20. – №. 4. – S. 59-63
4. Muxammadova, G. Q., & Kodirova, M. M. (2023). ISHLAB CHIQRISH SANOAT KORXONALARINI AHOLI YASHASH JOYLARI ATMOSFERA HAVOSIGA TASIRI. *Экономика и социум*, (11 (114)-2), 274-279.
5. Ашурова, М. Д., & Сиддикова, Ш. Д. (2024). ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ ГИГИЕНЫ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ МЕДИЦИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ. *PEDAGOGS*, 59(1), 117-122.
6. Muxammadova, G. Q. (2024). TIBBIYOT TA'LIM MUASSASALARI TALABALARINI KASBIY KOMPITENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHDA ILG'OR TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA LABARATORIYA INSTRUMENTAL USULLARDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH (GIGIYENA FANLARINI OQITISH MISOLIDA). *SO'NGI ILMIIY TADQIQOTLAR NAZARIYASI*, 7(5), 73-77.